

جایگاه زنان از منظر برترین انسان

دکتر سیده حبیبه غامدیپور
روانشناس

سلام و درود خداوند و فرشتگان و انبیا و اولیایش به او که بهترین خلق از ابتدای خلقت تا انتهاست، چنان که در زیارت امیرالمؤمنین^(ع) در روز هفدهم ربیع الاول نیز چنین می خوانیم: السّلام علی رسول الله السّلام علی خیرة الله... همان که خاتم رسل و برترین ایشان است و تمامی کائنات در پیشگاهش خاضع و خاشع، همان پیامبر مهربانی ها که با بعثتش پایه های ظلم و تعدی بر دختران و زنان و تحقیرشان را درهم کوبید و جایگاه اصیل و بلندمرتبهٔ ایشان را احیا فرمود. آن قدر حضرتش در مبارکی و میمنت دختران و تکریم زنان سخن فرمود که باب هایی در کتب احادیث بدان اختصاص داده اند که گوشه ای از آن بیان می شود:

* خانه ای نیست که در آن دختران باشند مگر اینکه هر روز بر آن

خانه دوازده برکت و رحمت از آسمان نازل می شود و زیارت فرشتگان از این خانه قطع نمی گردد و فرشتگان برای پدر آن دختران هر روز شب عبادت یک سال رami نویسند. (جامع الاخبار ص ۲۸۵)

- دختران چه خوب فرزندانمی هستند، با لطافت و مهربان، آماده به خدمت رسانی، یار و غمخوار، با برکت و پاکیزه.
- از خوش یعنی و خوبی زن است که اولین فرزندش دختر باشد.
- خداوند متعال بر دختران مهربان تر است تا پسران.
- چه خوب فرزندانمی هستند دختران باحیا، هرکس یکی از آن ها را داشته باشد خداوند آن دختر را برای اوماعنی در برابر آتش دوزخ قرار می دهد.

رسول رافت و پیامبر رحمت^(ص) با بیان احادیث بسیاری از این قبیل، دیدگاه جاهلیت را نسبت به دخترانی که تا آن زمان پدرانشان از تولد آن ها عازدار می شدند و زنده به گورشان می ساختند، دگرگون کرده و دختر را مایهٔ افتخار و مباهات و آرامش و نشاط معرفی کرد. آنگاه در اکرام و احترام زنان خطاب به مردان فرمود: خیرکم خیرکم لنسائه (وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۷۱) یعنی بهترین شما کسانی هستند که با زنانشان از همه خوش رفتارتر هستند. همین سخن رسول الله^(ص) کافی است که جایگاه زن در خانواده و نزد همسرش از دیدگاه اسلام مشخص شود و مردان مدعی ایمان و اسلام را به تفکر واداشته که آیا حقیقتاً می توانند خود را مسلمان راستین و پیرو پیامبرشان بدانند یا خیر؟!

این است نگرش عزت بخش اسلام و پیام آور وحی الهی به دختران و زنان در محیط خانواده که باید به خوبی تکریم شوند. آن رسول مهربانی^(ص) که برای حفظ لطافت و رافت و شفقت روح زیبا و دوست داشتنی زن در خانواده اش چنین لطیف و ظریف سخن فرمود، اما برای حفظ شأن و منزلت و کرامت و مرتبت زن در محیط جامعه نیز چنین می فرماید: هر زنی که به خداوند سبحان و روز قیامت ایمان دارد زینتش را برای غیر شوهرش آشکار نمی کند و نیز موی سر و سمج (پای) خود را نمایان نمی سازد و هر زنی که این کارها را برای غیرشوهرش انجام دهد دین خود را فاسد کرده و خداوند را نسبت به خود خشمگین کرده است. (مسندک حاکم، ج ۲، ص ۵۴۹) و نیز در جای دیگری فرمود: برای زن سزاوار نیست که هنگام بیرون رفتن از خانه اش لباسش را جمع و فشرده کند. حضرت برای حفظ حرمت انسانی فرمود: لباسی بپوش که انگشت نمای مردم نشوی و عزت و احترامت هم محفوظ بماند. پیامبر نازنین اسلام^(ص) که دغدغهٔ سعادت جاودانهٔ بشریت را داشت، خطاب به مردان چنین فرمود: زنان خود را با پوشش اندام و جسم، از دید نامحرمان بازدارید که زنان هرچه پوشیده تر باشند، سعادتمندتر هستند. (سفینه البحار، ج ۲، ص ۲۹۸) آری! او به حقیقت پیامبر مهربانی هاست، چرا که خداوند خود در قرآن چنین فرمود: به یقین رسولی از خود شما به سونپان آمد که رنج های شما برای او سخت است و اصرار بر هدایت شما دارد و نسبت به مؤمنان رؤف و مهربان است. (توبه، ۱۲۸) قطعاً چنین است و شاهی بر آن همین است که حضرت سفارش بسیاری در لزوم رفتار بسیار نیکو با دختران و زنان و مادران در خانواده فرمود تا گلبرگ لطیف روحشان حتی ذره ای آزرده و پژمرده و افسرده نشود و هم بر حفظ حجاب و پوشش زن در ملاعام تأکید فرمود تا جایگاه رفیع انسانیتش قربانی جلوه های جذاب و محرّک جنسیتش نشود و بتواند نقش کلیدی و مؤثر خود را در خانواده و جامعه اش به بهترین وجه ایفا کند تا موجبات سعادت و رستگاری خود و به تبع آن جامعه ای را فراهم آورد.

نخستین مسجدی که پیامبر (ص) ساخت

آشنایی با مسجد قبادر شهر مدینه

در تاریخ اسلام بناهایی هستند که به واسطه هدف معنوی یا هنر معماری ماندگار شده و ارج و قرب پیدا کرده اند. در این میان بناهایی هستند که اهمیتشان را از سازندگاناش به یادگار دارند. مسجد قبا، یکی از این بناهاست که ارج و قربش در بین مسلمانان به دلیل مشارکت رسول ا... در ساخت بنای آن است. مسجد قبا نخستین مسجدی است که در اسلام به دست حضرت رسول^(ص) تأسیس شد. از این مسجد در آیات ۱۰۸ و ۱۰۹ سوره توبه یاد شده است.

در آن زمان قبا روستایی در ۶ کیلومتری شهر مدینه بود، اکنون به دلیل گسترش شهر مسجد و روستا در مدینه قرار گرفته اند. پیامبر^(ص) در سال اول هجری، پیش از ورود به مدینه به درخواست مردم ساکن در محله یا منطقه قبا، دستور ساخت این مسجد را صادر کرد. ورود آن حضرت به قبا را دوشنبه، دوازدهم یا چهاردهم ربیع الاول نوشته و آورده اند که ایشان در مدت اقامت یک هفته ای خود در قبا، مسجدی را با همکاری مسلمانان بنا کرد. در برخی منابع آمده که ساخت این مسجد به پیشنهاد عمار یاسر بوده است و برخی نوشته اند که عمار در ساخت این مسجد نقش اول را داشته و بدین رو، او نخستین فرد در اسلام است که مسجد ساخته است. درباره فضایل این مسجد آمده است که رسول خدا^(ص) فرمود: هر کس در خانه خود وضو بگیرد و سپس به مسجد قبا آید و در آن نماز بخواند پاداش یک عمره خواهد داشت. مسجد قبا در نزد حضرت رسول^(ص) دارای اهمیت و ارزش خاصی بود. به گونه ای که در روایتی آمده است: حضرت بعد از سکونت در مدینه، هر هفته روزهای شنبه به صورت پیاده یا سواره برای اقامه نماز به مسجد قبا می آمدند.

از همان زمان مسلمانان با توجه به اهمیتی که حضرت محمد^(ص) برای مسجد قبا قائل بود، به این مسجد اهمیت می دادند. مسجد قبا بارها بازسازی شد. نخستین بار در روزگار خلیفه سوم، بار دیگر در دوره عمر بن عبدالعزیز که آن را توسعه داد و رواق ها و گل دسته ای برایش ساخت. پس از آن هم بارها این مسجد بازسازی شد. این مسجد حالا کتابخانه و مرکز خرید و... هم دارد.

بگو: به فضل و رحمت خدا باید خوش حال شوند، که این، از تمام آنچه گردآوری کرده اند، بهتر است!،

سوره یونس، آیه ۵۸
ترجمه آیت ا... مکارم شیرازی

در گفت وگویی یک استاد حوزه و دانشگاه با شهرآرا مطرح شد

زندگی پیامبر (ص) و حضرت خدیجه (س) نتیجه شناخت متقابل این زوج است

ساحل کریمی

گفت و گو

آغاز زندگی مشترک پیامبر اکرم^(ص) با حضرت خدیجه را می توان شروع زندگی تماما الهی و آسمانی نامید. هر چند که در ظاهر امر یک رکن این خانواده معنوی، معصوم نیست، اما در قامت مسلمانی تمام قد بی کمترین چون و چرایی در کنار همسر و پیامبر حاضر می شود. حتی می توان شک کرد که میادا حضرت خدیجه معصوم بوده است. محسن ادیب بهروز، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران و استاد حوزه، در گفت وگو با شهرآرا نگاهی دارد به جزئیات زندگی که نمونه ترین زندگی برای عالم و آدم تاقیام قیامت شده است و تحلیلی دارد بر آنچه این زندگی را متفاوت از زندگی هایی می کند که ما در کانون خانواده های متعددی مشاهده می کنیم.

- مسلمانان چه مواردی را می توانند

از زندگی نورانی حضرت خدیجه^(ص)

و پیامبر اکرم^(ص) برای زندگی مشترک خود الگوبرداری کنند؟

اساسا در تاریخ زندگی پیامبر^(ص) و اهل بیت معتقدیم برخی از رفتارهای مربوط به این بزرگان امکان بهره برداری دارد. این نکته درباره زندگی مشترک پیامبر اکرم^(ص) و حضرت خدیجه نیز حکم می کند. بنابراین ما در طول زندگی تلاش می کنیم با الگوبرداری از شخصیت و منش ایشان خود را اصلاح

کنیم. پیامبران و معصومین برای راهنمایی بشر و هدایت جامعه انسانی آفریده شده اند و منش، اخلاق، بیان و همه وجود ایشان برای ما درس و آئوزه محسوب می شود. رفتارهای ایشان قابل الگوبرداری است همان طور که در فرمایشات معصومین این موضوع تصریح شده است.

وقتی دو فرد به دنبال تشکیل زندگی مشترک هستند بهتر است هم سطح هم باشند ضمن اینکه داشتن شناخت نسبی به کاهش چالش های مختلف در زندگی منجر می شود

با الگوبرداری از خانواده تشکیل شده توسط پیامبر اکرم^(ص) و حضرت خدیجه توجه به کدام محورها، کانون خانواده را از انحراف نجات می دهد؟ تشکیل خانواده توسط پیامبر^(ص) و حضرت خدیجه را در چند محور می توان بررسی کرد، به طوری که از دل هر محور بخش هایی حاصل می شود که یکایک آن ها الگوهای بسیار مفید و کاربردی برای زندگی همه مسلمانان است. یکی از آموزه های ما از تشکیل این خانواده توجه به شناخت نسبی از طرف مقابل است. وقتی دو فرد به دنبال تشکیل زندگی مشترک هستند بهتر است هم سطح هم باشند ضمن اینکه داشتن شناخت نسبی به کاهش چالش های مختلف در زندگی منجر می شود. به همین دلیل بانگاهی عمیق و مطالعه زندگی پیامبر و حضرت خدیجه در می یابیم که وجود حضرت خدیجه برای پیامبر کاملا شناخته شده بود، چرا که آن ها در یک قبیله زندگی می کردند و شناخت کاملی نسبت به هم داشتند.

اما آنچه در برخی روایت ها بیان شده حاکی از معرفی پیامبر به حضرت خدیجه یا معرفی حضرت خدیجه به پیامبر اکرم^(ص) است، این موضوع را رد می کنید؟

بله این موارد می شود به این دلیل که در فرهنگ قبیله ای عربستان، خاندان بنی هاشم به عنوان یک فامیل بزرگ در یک محله زندگی می کردند، ضمن اینکه حضرت خدیجه، دخترعموی پیامبر از جد بزرگ ایشان بودند. پس در این موضوع شکی وجود ندارد که حضرت خدیجه، پیامبر^(ص) را به درستی می شناخت، بنابراین گزارش های روایت شده در این موضوع دروغ محض است یا بالعکس که غلام حضرت خدیجه رابط این آشنایی شد. در روایت های دیگری نیز آمده که برخی از مردم مکه ویژگی های پیامبر^(ص) را برای حضرت خدیجه نقل کردند یا اینکه عالم یهودی در این موضوع تأثیرگذار بوده است. تمام این روایت ها کذب است. این دو بزرگوار از کودکی در یک محله پرورش یافته

اوقات و زمان های شادی، غنیمت هستند.

امام علی^(ع)
غررالحکم و درر الکلم، ص ۵۸

حدیث

آموزنده ترین نکته زندگی حضرت خدیجه و پیامبر که برای بقا و تداوم زندگی های مشترک لازم است از نظر شما چیست؟

با توجه به شناختی که حضرت خدیجه از پیامبر اکرم^(ص) داشتند در همان روز اول زندگی بنا به نقل قول های معتبر در کتب و منابع تاریخی فرمودند: وجود، تمام دارایی و اموال من فدای شما. این جمله پیامی دارد که در زندگی مبارک بیست و پنج ساله آن دوبرزگوار به منصفه ظهور رسید. به این معنا که حضرت خدیجه در پیامبر ذوب شد و تمام ثروت و دار و ندار خود را در ملکیت پیامبر قرار داد. این موضوع حاوی پیام بسیار ظریفی برای همسران است. به این معنا که اگر همسران از هم شناخت نسبی داشته باشند و بر اساس شناخت همدیگر را پیدا کرده باشند و زندگی را بر اساس ایثار شروع کنند، چون ایثار در یک مرتبه اعلی قرار دارد در زندگی های انسان های غیر الهی، رعایت و اجرای مرتبه های پایین تر ایثار نسبت به آنچه در مرتبه اعلی در زندگی معصوم دیده شده است به رفع چالش هایی منجر می شود که امروز مسبب جدایی و سردی و تیرگی روابط برخی از خانواده ها شده است.

پیوندی مقدس

خدیجه^(ص) قبل از بعثت با حضرت محمد^(ص) ازدواج کرد و اولین زنی است که به وی ایمان آورد. خدیجه همه ثروت خود را در راه نشر اسلام به کار گرفت. پیامبر^(ص) به احترام خدیجه، در طول حیات او همسر دیگری برنگزید و پس از درگذشت وی همواره از او بانیکی یاد می کرد. پیوند مبارک حضرت محمد^(ص) و حضرت خدیجه^(ص) در انتخاب همسر و سپس چگونگی زندگی مشترک نکات زیادی دارد. ازدواج ایشان در ماه ربیع الاول انجام شد. در ادامه سعی می کنیم به ویژگی هایی از این پیوند مقدس اشاره کنیم که می تواند مادر زندگی مشترک را هنما باشد.

علاقه بر اساس ویژگی های انسانی

خدیجه^(ص) با امانت داری رسول خدا^(ص) آشنا بود. برخی از مورخان بر این باور هستند که خدیجه، به دلیل صداقت، امانت، حسن خلق و درستکاری پیامبر^(ص)، پیشنهاد ازدواج را مطرح کرده است.

مشورت با بزرگان و کمک گرفتن از واسطه ها

خدیجه^(ص) با وجود استقلال مالی و جایگاه خاص در آن روزگار از پیامبر^(ص) خواست که او را از پدر و عمویش خواستگاری کنند. آنان در مراسمی و با حضور بزرگان دو خانواده عقد ازدواج خود را برگزار کردند.

باور و پشتیبانی معنوی

مورخانی همچون بلاذری و ابن سعد و ابن خلدون در قرن هشتم، حضرت خدیجه^(ص) را اولین مسلمان معرفی کرده اند. پیشگامی خدیجه^(ص) به همراه علی^(ع) در برپایی نماز با پیامبر^(ص) نیز ذکر شده است.

کمک و پشتیبانی مالی

کمک های مالی حضرت خدیجه^(ص) موجب غنای اسلام و پیامبر^(ص) بود. در ماجرای محاصره شعب ابی طالب، در روایت آمده است: «ابو طالب و خدیجه^(ص) همه اموال خود را برای حفظ اسلام و محاصره شدگان انفاق کردند.»

مایه آرامش و بهترین مشاور

حضرت خدیجه^(ص) بهترین و صادق ترین، مشاور و مایه آرامش پیامبر^(ص) بود. به گفته پیامبر^(ص) «خداوند هیچ گاه بر این همسری بهتر از او جایگزین نکرد، او مرا تصدیق کرد هنگامی که هیچ کس مرا تصدیق نکرد، یاری ام کرد.»